

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie február 2013

Plénum

Uznesenie:

spisová značka	PL. ÚS 9/2012
sudca spravodajca	Ludmila Gajdošíková
druh konania	čl. 125 písm. a) ústavy konanie o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (súlad ustanovení zákona o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. 72/2012 Z. z. s ústavou, dohovorom a listinou)
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	uznesenie – v časti odmietnutie pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí -- v časti zastavenie konania
dátum rozhodnutia	21. novembra 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	Konanie o súlade čl. I bodu 6 zákona č. 72/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 13 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1, 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd čl. 3 ods. 1 a 3 Listiny základných práv a slobôd čl. 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd Konanie o súlade § 29 ods. 1 písm. f) a § 29 ods. 2 zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v pôvodnom znení (v znení platnom a účinnom do 1. apríla 2012) s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 13 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1, 4 a 5 Ústavy Slovenskej republiky čl. 21 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd čl. 3 ods. 1 a 3 Listiny základných práv a slobôd čl. 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

skutkový stav a základné fakty	Napadnuté ustanovenia zákona o poľovníctve sa podľa navrhovateľov opierajú o dovtedajšiu právnu úpravu a z hľadiska predmetu úpravy čiastočne kopírujú § 21 písm. b) a c) zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve v znení neskorších predpisov. Podľa navrhovateľov z dôvodovej správy k parlamentnej tlači č. 828 vo IV. volebnom období k návrhu zákona o poľovníctve vôbec nevyplýva účel ani dôvody zavedenia oprávnenia členom poľovníckej stráže alebo užívateľom poľovného revíra podľa § 29 ods. 1 písm. f) a ani § 29 ods. 2 zákona o poľovníctve, v súlade s ktorým podľa § 29 ods. 1 písm. f) a g) zákona o poľovníctve môže užívateľ poľovného revíra povolenie na lov zveri preniesť aj na iných držiteľov poľovných lístkov. Napadnuté ustanovenia § 29 ods. 1 písm. f) a g) a § 29 ods. 2 zákona o poľovníctve v znení platnom a účinnom do 1. apríla 2012 zneli: „(1) Člen poľovníckej stráže je pri plnení úloh podľa tohto zákona oprávnený f) usmrtiť v poľovnom revíri psa vo vzdialenosti väčšej ako 200 m od najbližšie trvale obývaného domu alebo ktorý hľadá alebo prenasleduje zver alebo sa k nej plazí; to sa nevzťahuje na poľovníckeho psa, g) usmrtiť mačku domácu potulujúcu sa v poľovnom revíri vo vzdialenosti viac ako 200 m od najbližšieho trvale obývaného domu alebo ak ju vo vzdialenosti menej ako 200 m pristihne pri prenasledovaní alebo usmrcovaní zveri. (2) Oprávnenie podľa odseku 1 písm. f) a g) môže užívateľ poľovného revíru povolením na lov zveri preniesť aj na iných držiteľov poľovných lístkov.“ Navrhovatelia namietajú nesúlad napadnutých ustanovení zákona o poľovníctve s čl. 1 ods. 1 ústavy, keďže podľa nich „... v napadnutej právnej úprave, dal zákonodarca členom poľovníckej stráže právo usmrtiť psa alebo mačku bez toho, aby jasne definoval podmienky, za akých môže člen poľovníckej stráže alebo iný užívateľ poľovného revíru toto právo využiť, čím dochádza k svojvôli v činnosti štátnych a správnych orgánov. Objektivita rozhodovania nie je zaručená, keďže zákonodarca ustanoveniami § 29 ods. 2 zák. č. 274/2009 Z. z. delegoval rozhodovanie aj na osoby, ktoré z hľadiska ich užívateľských práv k poľovnému revíru nemôžu o primeranosti jeho ochrany rozhodovať objektívne. Z uvedeného vyplýva, že napadnutá právna úprava porušuje ústavné princípy vlastného právnemu štátu, kde patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, a tým aj čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“ Navrhovatelia doručili ústavnému súdu 7. marca 2012, t. j. v deň doručenia pôvodného návrhu, aj doplnenie a zmenu návrhu vo veci napadnutých ustanovení zákona o poľovníctve, ktorým „zrušili“ znenie petitu pôvodného návrhu a „nahradili“ ho novým znením (ďalej aj „návrh na zmenu a doplnenie pôvodného návrhu“), ktorý bol spísaný 5. marca 2012 a je podpísaný len PhDr. Tatianou Rosovou. Podľa čl. 1 bodu 6 zákona č. 72/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „novela zákona o poľovníctve“), § 29 ods. 1 písm. f) znie: „f) usmrtiť v poľovnom revíri voľne sa pohybujúceho psa 19) vo vzdialenosti väčšej ako 200 m od najbližšej pozemnej stavby; 23a) to sa nevzťahuje na poľovníckeho psa a na psa, ktorý má nasadený obojok alebo prsný postroj, pričom tieto musia byť vo výraznej farbe odlišnej od farby jeho srsti.“ Podľa čl. 1 bodu 7 novely zákona o poľovníctve v § 29 ods. 1 sa vypúšťa písm. g).
ratio decidendi	Pôvodný návrh podala skupina 30 poslancov, ktorá splnomocnila PhDr. Tatianu Rosovú na ich zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd konštatuje, že pôvodný návrh bol podaný oprávnenou osobou. Návrh na zmenu a doplnenie pôvodného návrhu skupiny 30 poslancov bol podpísaný len PhDr. Tatianou Rosovou bez toho, aby obsahoval pre ňu osobitné splnomocnenie 30 poslancov, ktorí podali pôvodný návrh, a ktoré by ju explicitne oprávňovalo v konaní pred ústavným súdom pôvodný návrh meniť a dopĺňať (pôvodné splnomocnenie explicitne takéto oprávnenie udelené PhDr. Tatiane Rosovej neobsahuje). Ústavný súd konštatuje, že doterajšia judikatúra ústavného súdu týkajúca sa predmetnej problematiky zatiaľ jednoznačne nedefinovala požiadavky na preukázanie legitímácie zástupcu skupiny poslancov na podanie zmeny a doplnenie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov a v zásade dosiaľ rešpektuje podania podané zástupcom skupiny poslancov bez ich výslovného splnomocnenia na zmenu a doplnenie návrhu ich zástupcom v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom na uvedené ústavný súd akceptoval návrh na zmenu a doplnenie pôvodného návrhu skupiny 30 poslancov ako podaný oprávnenou osobou.

Ústavný súd sa vysporiadal s časovou zhodou doručenia pôvodného návrhu a návrhu na zmenu a doplnenie pôvodného návrhu ústavnému súdu.

Pokiaľ ide o pôvodný návrh, podľa označenia dátumu spísania na jeho prvej strane (2. februára 2012) ide o návrh na začatie konania o súlade napadnutých ustanovení zákona o poľovníctve, ktorý bol spísaný ešte pred dňom schválenia novely zákona o poľovníctve v národnej rade, a to 8. februára 2012.

Návrh na zmenu a doplnenie pôvodného návrhu, ktorého obsahom bol návrh na vyslovenie nesúladu označených ustanovení novely zákona o poľovníctve, bol spísaný 5. marca 2012, t. j. po schválení novely zákona o poľovníctve národnou radou (8. februára 2012), ktorá v čase doručenia návrhu na zmenu a doplnenie pôvodného návrhu ústavnému súdu bola platná (od 24. februára 2012), avšak účinnosť mala nadobudnúť a aj nadobudla 1. apríla 2012.

V snahe vyhnúť sa vzhľadom na špecificky procesný postup navrhovateľov a na už vyššie načrtnutú zložitost' a možnú neprehľadnosť pri posudzovaní obidvoch návrhov ústavný súd za právne relevantný dátum považoval v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou praxou deň doručenia obidvoch návrhov ústavnému súdu a obidva návrhy posudzoval podľa ich obsahu v čase ich doručenia, t. j. 7. marca 2012, a na dátum spísania návrhov neprihliadol.

Napriek neštandardnej situácii spočívajúcej v doručení pôvodného návrhu aj návrhu na jeho zmenu a doplnenie v ten istý deň ústavný súd, uplatniac materiálne chápanie ústavnosti, vyhovel požiadavke skupiny 30 poslancov na zmenu a doplnenie ich pôvodného návrhu na začatie konania o súlade napadnutých ustanovení zákona o poľovníctve s označenými článkami ústavy, listiny a označenými článkami protokolov k dohovoru a posúdil tak navrhovateľmi napadnuté ustanovenia zákona o poľovníctve platné a účinné do 1. apríla 2012 (t. j. v čase doručenia návrhu ústavnému súdu), ako aj napadnuté ustanovenie novely zákona o poľovníctve (od 24. februára 2012 platné a od 1. apríla 2012 účinné).

Vzhľadom na navrhovaný petit, ktorý je obsahom návrhu na zmenu a doplnenie pôvodného návrhu (s výrokom týkajúcim sa novely zákona o poľovníctve a s výrokom týkajúcim sa pôvodného znenia zákona o poľovníctve), a vzhľadom na to, že novým návrhom petitu navrhovateľa „zrušili“ svoj návrh petitu uvedený v pôvodnom návrhu, ústavný súd predbežne prerokoval návrh skupiny poslancov v rozsahu petitu uvedeného v návrhu na zmenu a doplnenie pôvodného návrhu.

Napadnutý čl. I bodu 6 novely zákona o poľovníctve [§ 29 ods. 1 písm. f) zákona o poľovníctve v znení účinnom od 1. apríla 2012] je súčasťou vymedzenia práv a povinností členov poľovníckej stráže.

Podľa tvrdenia navrhovateľov napadnuté ustanovenie je v nesúlade s čl. 1 ods. 1 ústavy, a to z toho dôvodu, že nedefinuje podmienky, za akých môže člen poľovníckej stráže alebo užívateľ poľovného revíru právo zakotvené v napadnutom ustanovení využiť, čím dochádza podľa ich názoru k svojvôli v činnosti štátnych (správnych) orgánov, ktoré o týchto otázkach rozhodujú.

Ústavný súd nepovažuje za dostatočné odôvodnenie namietaného nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 1 ods. 1 ústavy prezumpciou neobjektívnosti rozhodovania na základe zákonom konštituovaných štátnych správnych orgánov, ako aj argumentáciou týkajúcou sa osobitných právnych riešení práv a povinností členov poľovníckej stráže odlišujúcich sa od iných osobitných právnych úprav reglementujúcich práva a povinnosti určitého okruhu osôb (správnych orgánov), ktorých predmetom a účelom konania nie sú otázky súvisiace s výkonom poľovníctva, ale sú spojené s výkonom iných aktivít podľa iných právnych predpisov (členovia lesnej stráže, policajti).

Vo vzťahu k odôvodneniu namietaného nesúladu napadnutého ustanovenia novely zákona o poľovníctve s čl. 20 ods. 1, 4 a 5 ústavy, čl. 11 ods. 1 a 4 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu v spojení s čl. 12 ods. 1, 2 a 4 a čl. 13 ods. 3 a 4 ústavy a čl. 3 ods. 1 listiny ústavný súd konštatuje, že argumentáciu skupiny 30 poslancov uvedenú v návrhu na zmenu a doplnenie ich pôvodného návrhu, a to, že daným ustanovením sa nezabezpečuje rovnaký zákonný obsah a ochrana vlastníckeho práva všetkých vlastníkov a že napadnutá právna úprava obmedzuje vlastnícke právo bez primeranej náhrady a zasahuje do vlastníckeho práva napriek tomu, že v zásade nejde/nemusí ísť o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov a ide o reglementáciu druhovo rovnakej veci, nepovažuje za dostatočnú.

Z obsahu zákona o poľovníctve totiž vyplýva, že na účely tohto zákona sa rozlišuje

na jednej strane skupina poľovníckych psov a psov označených zákonom ustanoveným spôsobom a umožňuje sa im pohyb v príslušnom poľovníckom revíre a na druhej strane skupina nepoľovníckych psov, ktoré nie sú označené zákonom ustanoveným spôsobom (navrhovatelia pritom poukazujú aj na mačky, na ktoré sa však prísnejší režim ustanovený na základe novely zákona o poľovníctve nevzťahuje), na ktorú sa vzťahuje prísnejší režim pohybu v príslušnom poľovníckom revíre, ako majú poľovnícke psy a psy označené zákonom ustanoveným spôsobom. Navrhovatelia pritom opomenuli zohľadniť súvislosť s ďalšími ustanoveniami zákona o poľovníctve (§ 24 ods. 6 a 7 zákona o poľovníctve), ktoré riešia náhradu vzniknutej škody v prípadoch, keď postup poľovníckej stráže nebol v súlade s príslušnými ustanoveniami tohto zákona.

Vo vzťahu k namietanému nesúladu napadnutého ustanovenia s čl. 40 ústavy skupina 30 poslancov argumentuje významom chovu spoločenských zvierat pre spoločnosť a významom pre starších ľudí z psychologického a sociologického hľadiska, ktorý ústavný súd síce nespochybňuje, avšak dodáva, že nejde o ústavno-právnu argumentáciu, ktorá by preukazovala nesúlad napadnutých ustanovení s namietaným čl. 40 ústavy.

Napokon ústavný súd uvádza, že odôvodnenie namietaného nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy založené na namietaní oprávnenia správneho orgánu rozhodnúť a vykonať rozhodnutie bez vyjadrenia účastníkov konania (vlastníka, resp. držiteľa psa) nezohľadňuje špecifika charakteru správneho konania (ktoré nie je kontradiktórne, a navyše je spravidla neverejné), ako aj oprávnenia účastníkov tohto konania domáhať sa súdnej ochrany v zmysle čl. 46 ods. 2 ústavy.

Navrhovatelia namietajú vo svojom pôvodnom návrhu a v návrhu na zmenu a doplnenie pôvodného návrhu nesúlad § 29 ods. 1 písm. f) zákona o poľovníctve s označenými článkami ústavy, listiny a protokolov k dohovoru.

V konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 písm. a) ústavy ústavný súd postupuje podľa príslušných ustanovení prvého oddielu druhej hlavy tretej časti [§ 37 až § 41b)] zákona o ústavnom súde. Podľa § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezu ústavného súdu, konanie sa zastaví.

Národná rada schválila 8. februára 2012 novelu zákona o poľovníctve, ktorá nadobudla platnosť 24. februára 2012 a účinnosť 1. apríla 2012.

Právnym dôsledkom nadobudnutia účinnosti čl. I bodu 6 novely zákona o poľovníctve 1. apríla 2012 bolo nahradenie pôvodného znenia § 29 ods. 1 písm. f) zákona o poľovníctve novým znením, ktoré po legislatívno-právnej a vecnej stránke bolo porovnateľné s pôvodným znením § 29 ods. 1 písm. f) zákona o poľovníctve, a navyše navrhovatelia žiadali „súbežné“ posúdenie oboch znení § 29 ods. 1 písm. f) zákona o poľovníctve, pričom pôvodné znenie § 29 ods. 1 písm. f) v čase predbežného prerokovania návrhu navrhovateľov vzhľadom na stratu jeho platnosti a účinnosti bolo od 1. apríla 2012 bez reálneho právneho významu.

Ústavný súd podľa svojej ustálenej judikatúry zásadne považuje stratu platnosti preskúmaných právnych predpisov pri abstraktnej kontrole ústavnosti za dôvod na zastavenie konania bez ohľadu na to, že v čase doručenia návrhu na začatie konania napadnuté právne predpisy, ich časti alebo jednotlivé ustanovenia ešte boli súčasťou platného právneho poriadku Slovenskej republiky.

Vychádzajúc z § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd po zistení, že od 1. apríla 2012 napadnutý § 29 ods. 1 písm. f) zákona o poľovníctve „v pôvodnom znení“ stratil platnosť a v dôsledku toho aj reálny právny význam, konanie o návrhu skupiny 30 poslancov v tejto časti zastavil.

Ústavný súd rozhodol tak, že **konanie o návrhu skupiny 30 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky o súlade čl. I bodu 6 zákona č. 72/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 3 a 4, čl. 20 ods. 1, 4 a 5, čl. 21 ods. 1 a 3, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1 a 3 a čl. 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd a o súlade § 29 ods. 2 zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých**

zákonov s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 13 ods. 3 a 4, čl. 20 ods. 1, 4 a 5, čl. 21 ods. 1 a 3, čl. 40, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1 a 3 a čl. 11 ods. 1 a 4 Listiny základných práv a slobôd odmieta pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Vo zvyšnej časti konanie o návrhu skupiny 30 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky zastavuje.

Odlišné stanovisko sudkyne Ivetty Macejkovej

S rozhodnutím väčšiny pléna ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 9/2012 z 21. novembra 2012 nesúhlasím, a to pokiaľ ide o časť výroku o odmietnutí návrhu pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí a s ním súvisiace odôvodnenie rozhodnutia:

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. PL. ÚS 9/2012 z 21. novembra 2012 rozhodol tak, že návrh v časti namietaného nesúladu čl. I bodu 6 zákona č. 72/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o poľovníctve a nesúladu § 29 ods. 2 zákona o poľovníctve s namietanými právami podľa ústavy, listiny a dodatkových protokolov k dohovoru odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí a vo zvyšnej časti konanie o návrhu zastavil.

2. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá Ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže Ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak Ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa Ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 37 ods. 3 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov, okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať

a) označenie predpisu, ktorého nesúlad s právnym predpisom vyššej právnej sily sa namieta, s vyjadrením, či navrhovateľ napáda predpis v celom rozsahu alebo v jeho časti, prípadne v jednotlivom ustanovení,

b) označenie predpisu vyššej právnej sily, jeho časť alebo jednotlivé ustanovenie alebo označenie medzinárodnej zmluvy, jej časti, alebo jednotlivého ustanovenia, s ktorým napadnutý predpis nie je v súlade.

3. Návrh skupiny poslancov dôvody nimi namietaného nesúladu napadnutých ustanovení právneho predpisu obsahoval a ústavný súd sa týmito dôvodmi zaoberal. Dôkazom toho je aj argumentácia ústavného súdu v časti odôvodnenia uznesenia na stranách 25 až 27. Bez vecného prieskumu dôvodov uvedených v návrhu by nebolo možné dospieť k záveru o ich nedostatočnosti alebo irelevancii. Ústavný súd totiž dospel k záveru, že dôvody tvrdeného nesúladu namietaných ustanovení sú nedostatočné, nemajú ústavnoprávnu relevanciu, prípadne, že argumenty navrhovateľov opomenuli zohľadniť súvislosť s ďalšími ustanoveniami namietanej právnej úpravy, ktoré sú podľa záverov ústavného súdu v danom prípade podstatné.

Plénum ústavného súdu konštatovalo, že navrhovatelia nepreukázali na základe použitej právnej argumentácie dostatok dôvodov, ktoré by v čase predbežného prerokovania návrhu signalizovali nimi namietaný nesúlad namietaných ustanovení s označenými článkami ústavy, listiny a dodatkových protokolov k dohovoru (strana 27 uznesenia). Tento záver však neodôvodňuje výrok ústavného súdu, ktorým odmietol návrh v časti z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

4. Obsahom označeného konštatovania ústavného súdu (na strane 27 uznesenia) z hľadiska obsahového totiž nie je záver o absencii dôvodov (s výnimkou §29 ods. 2 na strane 27 uznesenia), na základe ktorých navrhovateľ namieta nesúlad napádaných ustanovení právneho predpisu, ale ich nedostatočnosť, respektíve irelevantnosť vo vzťahu k petítu, ktorého sa navrhovateľ svojím návrhom domáhal.

Odôvodnenie návrhu ako zákonom predpísaná náležitosť je pritom kritériom

klasifikačným, nie kvalitatívnym. Inak povedané, ustanovenie § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde umožňuje odmietnuť návrh pri predbežnom prerokovaní z dôvodu nedostatku zákonom predpísaných náležitostí pokiaľ ide o odôvodnenie návrhu na začatie konania, ak v návrhu dôvody, na základe ktorých navrhovateľ žiada rozhodnutie ústavného súdu, absentujú.

V prípade ak návrh dôvody obsahuje, ale ich kvalita z hľadiska vecnej stránky a ústavno-právna relevancia neumožňujú po prípadnom prijatí návrhu prima facie dospieť k záveru o ich opodstatnenosti, je potrebné v rámci predbežného prerokovania posúdiť spôsobilosť návrhu na jeho meritórne prerokovanie uplatnením kritéria zjavnej neopodstatnenosti.

5. Odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť predstavuje akýsi „prechodový“ článok medzi odmietaním pre existenciu čisto procesných prekážok (pozn. napr. pre nedostatok zákonom predpísaných náležitostí) a meritórnym prieskumom návrhu. V praxi českého Ústavného súdu a v odbornej literatúre sa pre tento prostriedok vžilo označenie „kvázimeritórny prieskum. (Wagnerová E. a spol.: Zákon o Ústavním soudu s komentářem, ASPI, a.s. 2007, s. 149).

V prípade predmetného uznesenia ústavného súdu práve k takémuto „kvázimeritórnemu prieskumu“ napadnutej právnej úpravy zo strany ústavného súdu došlo.

Aj z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v prípadoch ak dôvody uvádzané navrhovateľom prípadne sťažovateľom v návrhu nesignalizujú možný nesúlad namietanej právnej úpravy, prípadne porušenia namietaného základného práva sťažovateľa, ústavný súd v týchto prípadoch návrhy, prípadne sťažnosti odmieta z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti (I. ÚS 4/00, III. ÚS 63/00, PL. ÚS 15/08, IV. ÚS 16/08, II. ÚS 282/09, II. ÚS 193/2012).

Ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje z hľadiska toho, či spĺňa podmienky na prijatie na ďalšie konanie. Ústavnému súdu sa pritom umožňuje návrh predbežne preskúmať aj z hľadiska jeho vecnej opodstatnenosti a neprijat' na ďalšie konanie taký návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. K zaradeniu tohto špecifického dôvodu medzi podmienky prijatia návrhu došlo nepochybne v snahe zabrániť tomu, aby ústavný súd musel posudzovať aj také návrhy, ktoré si nezasluhujú jeho pozornosť (I. ÚS 4/00).

6. Vzhľadom na vyššie uvedené som toho názoru, že návrh skupiny poslancov bolo v tomto prípade potrebné v časti namietajúcej nesúlad ustanovenia čl. I. bodu 6 zákona č. 72/2012 Z. z. a § 29 ods. 2 zákona o poľovníctve odmietnuť ako zjavne neopodstatnený a nie z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí.

Odlíšné stanovisko sudcu Petra Brňáka

Odhliadnuc od formálnych vád podaného návrhu a jeho doplnenia/zmeny (napr. zmätočného označenia dátumov a petitu návrhu, podpísania doplnenia/zmeny návrhu iba zástupkyňou skupiny poslancov), ktoré ústavný súd veľkoryso prehliadol (pozri odôvodnenie tohto rozhodnutia, s. 23 a 24), nemal podľa môjho názoru rozhodujúcu časť návrhu uvedenú v bode 1 výroku odmietnuť pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí. Samotné nosné dôvody uvedené tak v návrhu skupiny poslancov, ale tiež v odôvodnení samotného rozhodnutia (s. 25 a nasl. odôvodnenia) svedčia, keď už – tak kvázi meritórnemu ústavnému prieskumu, ktorého pendantom v rámci predbežného prerokovania návrhu je odmietnutie návrhu z dôvodu jeho zjavnej neopodstatnenosti. Ústavný súd v tejto súvislosti paradoxne na necelých 3 stranách (s. 25 – s. 27 odôvodnenia rozhodnutia) vyčíta skupine poslancov nedostatočné odôvodnenie návrhu vedúce potom k jeho odmietnutiu pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, pričom absolútne prevažujúci rozsah odôvodnenia tohto rozhodnutia (22 strán) predstavuje odôvodnenie návrhu skupinou poslancov. Odmietnuť tieto dôvody bolo podľa môjho názoru možné iba na základe kvázi meritórneho ústavného prieskumu, v rámci ktorého bolo potrebné jasne uviesť, že napadnuté zákonné ustanovenie nie je (zjavne, očividne) v rozpore s označenými článkami nášho ústavného poriadku, a prečo. Pokiaľ ústavný súd všeobecne k nosným dôvodom návrhu uviedol iba to, že argumentáciu navrhovateľa „nepovažuje za dostatočnú“, potom sám konal arbitrárne.

V neposlednom rade je vhodné poukázať na stabilnú prax ústavného súdu, na základe ktorej sa návrh (sťažnosť) odmieta pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí až potom, ako navrhovateľ (sťažovateľ) na základe výzvy ústavného súdu neodstráni nedostatky (vady) podania, k čomu v okolnostiach danej veci nedošlo. Výzva

	ústavného súdu nepredchádza odmietnutiu pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí iba v prípadoch, ak je navrhovateľ (sťažovateľ) kvalifikovane zastúpený advokátom (skupina poslancov v okolnostiach danej veci nebola zastúpená advokátom). Odlíšné stanovisko sudcu Ladislava Orosza Odlíšné stanovisko predkladám k bodu 1 výroku namietaného uznesenia, ako aj jeho odôvodneniu, a to z týchto dôvodov: 1. Bodom 1 výroku namietaného uznesenia väčšina pléna ústavného súdu odmietla návrh skupiny poslancov v časti týkajúcej sa namietaného nesúladu čl. I bodu 6 novely zákona o poľovníctve s označenými ustanoveniami ústavy, dodatkového protokolu, protokolu č. 4 k dohovoru a listiny z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí, hoci (značne všeobecná) argumentácia v príslušnej časti odôvodnenia namietaného uznesenia (s. 25 až 27) skôr nasvedčuje tomu, že táto časť návrhu skupiny poslancov bola odmietnutá z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. 2. Nepochybujem, že k dôvodom, na základe ktorých možno podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde už pri predbežnom prerokovaní odmietnuť návrh na začatie konania pred ústavným súdom, patrí aj nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí, s poukazom na to, že nie je odôvodnený, keďže z § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva požiadavka, že každý návrh na začatie konania musí byť odôvodnený. 3. Rovnako nemám výhrady ani k právnomu názoru už viackrát vyslovenému v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého má nedostatok odôvodnenia významné procesné dôsledky. Je základnou povinnosťou sťažovateľa (navrhovateľa), aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Subjektívny názor sťažovateľa o porušení ním označených práv nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich namietanému porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (m. m. napr. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 202/2010, III. ÚS 318/2011). Zároveň však poznamenávam, že na základe uvedeného právneho názoru došlo v doterajšej judikatúre ústavného súdu k odmietnutiu (časti) sťažnosti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí v zásade len v prípadoch, keď sťažnosť v príslušnej časti neobsahovala žiadne odôvodnenie. 4. Návrh skupiny poslancov v časti namietaného nesúladu čl. I bodu 6 novely zákona o poľovníctve s označenými ustanoveniami ústavy, dodatkového protokolu, protokolu č. 4 k dohovoru a listiny bol nepochybne odôvodnený (pozri s. 11 až 19 namietaného uznesenia), väčšina pléna ústavného súdu však toto odôvodnenie vyhodnotila bez podrobnejšej argumentácie ako nedostatočné (s. 26), resp. neobsahujúce ústavno-právnu argumentáciu (s. 27), a aj preto hodnotím tieto jeho závery ako značne subjektívne a neprimerané. 5. K odmietnutiu návrhu na začatie konania o súlade právnych prepisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy pre jeho nedostatočné odôvodnenie ešte podľa mojich poznatkov v doterajšej judikatúre ústavného súdu nedošlo. Aj preto považujem za potrebné na túto skutočnosť upozorniť v mojom odlíšnom stanovisku, pretože tento prístup vytvára nebezpečný precedens, na základe ktorého by sa mohol ústavný súd v budúcnosti svojvoľne „zbavovať“ aj ďalších návrhov na začatie konania bez ich meritórneho preskúmania. Ide o prístup, ktorý podľa môjho názoru nesvedčí jeho funkcii nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy).
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESRP a iných súdov	Ústavný súd: PL. ÚS 42/03, PL. ÚS 17/05, PL. ÚS 12/08, PL. ÚS 6/2010

Nálezy:

spisová značka	PL. ÚS 96/2011
sudca spravodajca	Lubomír Dobřík
druh konania	čl. 125 písm. a) ústavy konanie o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (konanie o súlade ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov)
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – nevyhovené
dátum rozhodnutia	28. novembra 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	Konanie o súlade § 67 ods. 4 a 5 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 30 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky Konanie o súlade § 293bt zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 30 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Navrhovatelia napádajú ako nesúladne s ústavou jednak označené hmotnoprávne ustanovenia obsiahnuté v treťom diele tretej hlavy prvej časti zákona o sociálnom poistení upravujúcom problematiku predčasného starobného dôchodku (§ 67 – § 69), a to § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení a jednak prechodné ustanovenia, ktoré sú obsiahnuté v siedmej časti zákona o sociálnom poistení, a to § 293bt, pričom namietajú nesúlad napadnutých ustanovení s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 30 ods. 1 a 4, čl. 39 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 4 ústavy.
ratio decidendi	<u>1. K namietanému nesúladu § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 30 ods. 1 a 4, čl. 39 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 4 ústavy.</u> Navrhovatelia tvrdia, že § 67 ods. 4 až 5 zákona o sociálnom poistení nie je v súlade s označenými článkami ústavy, pretože zákonodarca z hľadiska úpravy podmienok na vznik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku ustanovil prísnejšie podmienky na vznik nároku na túto dávku, ako aj na jej výplatu oproti predchádzajúcej právnej úprave, čo sťažovatelia považujú jednak za založenie právnej neistoty, ako aj za ustanovenie obmedzujúcich podmienok vzniku nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku. Navrhovatelia poukazujú na dopad obmedzujúcich podmienok na vznik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku okrem funkcionárov územnej samosprávy aj na § 35 ods. 1 druhú vetu Zákonníka práce, podľa ktorej v prípade smrti zamestnanca mzdové nároky z pracovného pomeru zomrelého zamestnanca (do štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku z pracovného pomeru) prechádzajú na jeho manžela, deti a rodičov, ak s nimi žili v čase smrti v domácnosti (až keď týchto osôb niet, stávajú sa predmetom dedičstva), pričom sa tieto nároky tiež považujú za príjmy na účely zárobkovej činnosti podľa § 3 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom poistení. Za rozpor napadnutých ustanovení § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení

s označenými článkami ústavy považujú navrhovatelia právnu úpravu, ktorou sa sprísňujú podmienky ustanovené pre vznik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku.

Ústavný súd preto pri posudzovaní súladu § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení s označenými článkami ústavy vychádzal z obsahu napadnutých ustanovení. Ide o ustanovenia, ktoré ustanovujú podmienky na vznik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku; sú súčasťou hmotnoprávnej úpravy dôchodkových dávok (v danom prípade podmienok na vznik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku), ktorá (táto právna úprava) sama osebe nepôsobí retroaktívne, lebo je viazaná na nadobudnutie účinnosti novely zákona o sociálnom poistení, resp. jej jednotlivých ustanovení.

Napadnutý § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení ustanovuje totiž rovnaké podmienky na vznik nároku fyzických osôb na predčasný starobný dôchodok a na jeho výplatu. Podľa navrhovateľov by sa však za zárobkovú činnosť nemala považovať činnosť, z ktorej plynú niektoré príjmy (odmeny funkcionárov miestnej samosprávy, nároky po pozostalých podľa § 35 Zákonníka práce), a preto namietajú inak všeobecne a jednotne ustanovený inštitút zárobkovej činnosti v zákone o sociálnom poistení pre celý systém sociálneho poistenia, a to osobitne pri úprave podmienok vzniku nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku, s poukazom na tieto dve skupiny fyzických osôb, na ktoré navrhovatelia poukazujú. Problémom, na ktorý poukazujú navrhovatelia, podľa názoru ústavného súdu nie je otázka rovnakých a jednotných podmienok na vznik nároku na predčasný dôchodok a jeho výplatu, ktoré rešpektujú čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy.

Navrhovatelia namietajú nesúlad § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení aj s čl. 13 ods. 4 ústavy. Za takéto obmedzenie označujú „redukovanú novú právnu úpravu týkajúcu sa predčasných starobných dôchodkov“, predovšetkým vzniku nároku na ich výplatu síce v súlade s čl. 39 ods. 3 ústavy, avšak podľa ich názoru v rozpore s čl. 13 ods. 4 ústavy, podľa ktorého sa pri obmedzovaní základných práv a slobôd musí dbať na podstatu a zmysel. Navrhovatelia sú toho názoru, že takéto obmedzenie práva na primerané zabezpečenie v starobe v súčinnosti s odňatím už legálne nadobudnutých práv nie je v súlade so zachovaním podstaty a zmyslu základného práva na primerané zabezpečenie v starobe, čím sa podľa ich názoru napadnutá právna úprava dostáva do rozporu s čl. 13 ods. 4 ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu novú právnu úpravu vzniku nároku na predčasných starobných dôchodkov nemožno považovať za rozpornú ani s čl. 13 ods. 4 ústavy len na základe argumentu, že ide o novú právnu úpravu odchylnú od predchádzajúcej a na tomto základe vyvodit' porušenie princípu rovnosti a zavedenie obmedzení základných práv. Naopak, hmotnoprávna úprava zaisťuje rovnosť v právach, pretože sa vzťahuje odo dňa jej účinnosti na celý okruh rovnakým spôsobom posudzovaných fyzických osôb a nie je založená na obmedzení niektorého zo základných práv, pretože ustanovenie podmienok na vznik nároku na dávku nemožno považovať za obmedzenie základných práv. Treba si pritom uvedomiť, že nejde o dôchodkovú dávku identickú so starobným dôchodkom, ktorý pokrýva predovšetkým sociálnu udalosť, ktorou je staroba a s ňou spravidla súvisiaca nespôsobilosť na prácu (z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku), zatiaľ čo predčasný starobný dôchodok pokrýva inú sociálnu udalosť, a preto funkciu starobného dôchodku neplní.

V prvom rade ústavný súd poukazuje na to, že právna úprava predčasného starobného dôchodku je „garantovaná“ základným právom na primerané zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu podľa čl. 39 ods. 1 ústavy (čo navrhovatelia, ale ani vedľajší účastníci konania dôsledne nerozlišujú), tak ako už bolo uvedené v súvislosti s posudzovaním súladu napadnutých ustanovení zákona o sociálnom poistení s čl. 39 ods. 1 ústavy. Čo sa týka namietaného obmedzenia (odhliadnuc od námietky navrhovateľov, že ide o obmedzenie práva na primerané zabezpečenie v starobe), ústavný súd uvádza, že za obmedzenie základných práv nemožno považovať ustanovenie podmienok na vznik nároku na niektorú z dôchodkových dávok za rešpektovania ich ústavných limitov, v danom prípade na predčasný starobný dôchodok, a na vznik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že dôchodkové dávky podľa zákona o sociálnom poistení sú v zásade „dvojnárokové“; zákon o sociálnom poistení pri všetkých dôchodkových dávkach priznáva v súvislosti s nimi vznik dvoch nárokov, a to vznik nároku na dôchodkovú dávku a vznik nároku na výplatu dôchodkovej dávky, pričom predpokladom na vznik nároku na výplatu dôchodkovej dávky je síce vznik nároku na dôchodkovú dávku, avšak podmienky na

vznik týchto nárokov sú celkom rozdielne. Treba preto rešpektovať skutočnosť, že novou právnou úpravou, ktorá novelizuje úpravu jednotlivých dôchodkových dávok, môže dôjsť tak k neústavnému zásahu do už nadobudnutého nároku na dôchodkovú dávku, ako aj do nadobudnutého nároku na výplatu dôchodkovej dávky.

V tejto súvislosti treba uviesť, že predpokladom vzniku nároku na výplatu dôchodkovej dávky je síce vznik nároku na túto dôchodkovú dávku, pričom však okamih vzniku týchto nárokov nie je časovo zhodný. Zákon o sociálnom poistení ustanovuje podmienky na vznik nároku jednotlivých dôchodkových dávok individuálne a rovnako individuálne ustanovuje podmienky na vznik nároku na výplatu jednotlivých dôchodkových dávok. Ustanovenie podmienok na vznik nároku na predčasný starobný dôchodok nie je obmedzením základného práva v zmysle čl. 13 ods. 4 ústavy.

Pokiaľ navrhovatelia poukazujú na nerovnosť a obmedzenie práva na výplatu predčasného starobného dôchodku z dôvodu poberania príjmu zaradeného do skupiny príjmov zo zárobkovej činnosti v § 3 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom poistení, ktorý má byť „prekážkou“ na vznik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku, ústavný súd uvádza, že nová právna úprava môže ustanoviť prísnejšie pravidlá vzniku nároku na sociálne dávky vrátane dôchodkových dávok. To však nemôže mať za následok nesúlad takejto právnej úpravy s čl. 39 ods. 1 ústavy (ak sú zachované princípy rovnosti). Navyše, takýto prístup je súladný aj s čl. 39 ods. 3 a čl. 51 ods. 1 ústavy.

Za legitímnu nádej v tejto súvislosti považujú navrhovatelia jednak skutočnosť, že poberateľ predčasného starobného dôchodku na základe dlhoročne platnej právnej úpravy mohol poberať príjem zo závislej činnosti aj predčasný starobný dôchodok. Podľa názoru ESLP „prekážkou“ výplaty predčasného starobného dôchodku je poberanie takých príjmov, ktoré absolútne nesúvisia s dávkou vyplácanou na základe poistného princípu (§ 35 ods. 1 druhá veta Zákonníka práce).

Navrhovatelia sa pri namietanom nesúlade napadnutých ustanovení zákona o sociálnom poistení s čl. 20 ods. 1 ústavy odvolávajú na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. V danej veci však argumentácie navrhovateľov boli nesprávne vyhodnotené, pokiaľ ide o ich spájanie s preskúmanou právnou úpravou. Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti judikoval, že nemožno považovať novú právnú úpravu za rozpornú s princípom právnej istoty, t. j. s čl. 1 ods. 1 ústavy len z toho dôvodu, že ide o právnú úpravu odlišnú od predchádzajúcej a podľa názoru navrhovateľov za „tvrďšiu“ z hľadiska ustanovených podmienok na vznik nároku na výplatu dôchodkovej dávky. Táto skutočnosť totiž ešte nesignalizuje nesúlad s ústavou, ak sú zachované limity ústavnosti novej právnej úpravy. Uplatňovanie takého prístupu navrhovateľov k hodnoteniu každej novej právnej úpravy by znamenalo „riziko záveru o jej neústavnosti“, najmä ak by sa líšila od predchádzajúcej právnej úpravy.

Vecou zákonodarcu je vymedzenie rozsahu zárobkovej činnosti. Tento v systéme sociálneho poistenia je vymedzený univerzálne. Takáto právna úprava nemôže byť v rozpore s čl. 20 ods. 1 ústavy. Nie je však vylúčené, aby určité špecifické prípady a situácie zákonodarca riešil špeciálnou právnou úpravou (lex specialis), „spravodlivejšou“ vzhľadom na charakter započítateľných príjmov do okruhu príjmov zo zárobkovej činnosti. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd konštatuje, že nová právna úprava v napadnutých ustanoveniach je v súlade s čl. 20 ods. 1 ústavy.

Navrhovatelia namietajú aj nesúlad § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení s čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy, pričom svoju argumentáciu zužujú na to, že ide o zhoršenie postavenia takýchto osôb, pričom poukazujú v tejto súvislosti predovšetkým na novú právnú kvalifikáciu odmeny za výkon verejnej funkcie v orgánoch samosprávy a zaradenie tejto odmeny do príjmu zo zárobkovej činnosti. To podľa nich spôsobuje zaradenie týchto funkcionárov do skupiny „zamestnancov“ podľa zákona o sociálnom poistení a vzhľadom na uvedené považujú novú právnú úpravu a jej dôsledok za tvrďšiu oproti predchádzajúcej. Podľa ich názoru jej dôsledkom môže byť len zánik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku alebo „prekážka“ výkonu ich verejnej funkcie; okrem tohto konštatovania toto tvrdenie bližšie nekonkretizovali a neuviedli namietaný nesúlad s ústavou do príčinnej súvislosti s napadnutými ustanoveniami. Podľa názoru ústavného súdu § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení nemožno „dávať do nesúladu“ s čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy len z dôvodu sprisnenia podmienok na vznik nároku na ich vyplácanie. V ostatných prípadoch by fyzické osoby „postihnuté“ novou právnou úpravou mohli namietat porušenie ich základného práva podľa čl. 35 ods. 1 ústavy.

Argumentácia, že zmena právneho vymedzenia zárobkovej činnosti v § 3 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom poistení odvolávajúca sa v poznámke pod čiarou na § 5 ods. 2 písm. a) až h) a ods. 2 a 3 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov sa podľa názoru navrhovateľov výrazným spôsobom dotkla najmä poslancov a starostov miestnej samosprávy, ktorí sa dostali do nevýhodného postavenia v súvislosti s hodnotením ich odmeny za výkon svojej verejnej funkcie ako príjmu zo zárobkovej činnosti. Poukazujú pritom na to, že za výkon svojej verejnej funkcie títo funkcionári poberajú často minimálnu odmenu, ktorá je však vzhľadom na nové vymedzenie zárobkovej činnosti po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy vznikú nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku prekážkou jeho výplaty alebo prekážkou výkonu ich funkcie v orgánoch miestnej samosprávy; z tohto dôvodu poukazujú aj na nesúlad novej právnej úpravy s čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy.

Ústavný súd v súvislosti s uvedeným uvádza, že ustanovenie podmienok na vznik nároku na výplatu dôchodkovej dávky nemôže byť rozhodujúcou skutočnosťou na zamedzenie prístupu poberateľov tejto dávky k výkonu verejnej funkcie. Vznik nároku na výplatu dôchodkovej dávky nie je v príčinnej súvislosti so vznikom verejnej funkcie. Verejná funkcia je kreovaná na základe výsledku slobodnej súťaže politických síl a je na rozhodnutí poberateľa dôchodkovej dávky, či sa zúčastní tejto súťaže.

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť ustanovenia § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení s čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy, nezistil ani nesúlad tohto ustanovenia s týmto článkom ústavy.

Pri namietaní nesúladu § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení s čl. 39 ods. 1 ústavy navrhovatelia taktiež argumentujú poistným princípom uplatňovaným v sociálnom poistení, podľa ktorého nepriznanie dôchodkovej dávky zo systému sociálneho poistenia je v priamom rozpore s poistným princípom, na ktorom je založený zákon o sociálnom poistení. Možno prisvedčiť právnomu názoru národnej rady, ktorá v súvislosti s poukazom na právnu úpravu priznania predčasného starobného dôchodku konštatuje, že pri potenciálnom uchádzačovi pri uchádzaní sa o predčasný starobný dôchodok nejde o občana, ktorý by bol v starobe a bol nespôsobilý na prácu, pretože tomuto sa poskytuje, resp. priznáva starobný dôchodok.

Naproti tomu občan, ktorý ku dňu vzniku nároku na predčasný starobný dôchodok je naďalej dôchodkovo poistený, zjavne nespĺňa ústavou ustanovenú podmienku nespôsobilosti na prácu. Z uvedeného národná rada dospela k záveru, že novou právnou úpravou nedochádza k porušeniu práv garantovaných v čl. 39 ods. 1 ústavy, pretože nie sú naplnené ústavné podmienky jej uplatnenia, a to či už staroba alebo nespôsobilosť na prácu.

Obdobný právny názor zastáva aj vláda, podľa ktorej právneho názoru je ústavou garantované právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podmienené dosiahnutím zákonom akceptovanej vekovej hranice staroby potrebnej na vznik nároku na starobný dôchodok, ktorá v súčasnosti predstavuje 62 rokov veku. Podľa jej názoru v tomto zmysle sa predčasný starobný dôchodok vymyká z ústavného kontextu zabezpečenia v starobe.

Ústavný súd konštatuje, že predčasný starobný dôchodok je jednou z dôchodkových dávok, ktoré sa navzájom líšia svojím charakterom, účelom, podmienkami vzniku nároku na tieto dávky a ich výplatu, ako aj spôsobom výpočtu ich výšky. Predčasný starobný dôchodok sa takto od „klasického“ starobného dôchodku zásadne líši a je „inou“ dôchodkovou dávkou, ktorej súběžné poberanie so starobným dôchodkom je vylúčené; z už uvedeného vyplýva, že účelom oboch dávok je zabezpečenie poistenca, ale z dôvodu rozdielných sociálnych udalostí.

Účelom predčasného starobného dôchodku nie je kryť sociálnu udalosť – starobu, pretože táto je krytá starobným dôchodkom. Predčasný starobný dôchodok nemá plniť funkciu starobného dôchodku garantovaného v čl. 39 ods. 1 ústavy. Predčasný starobný dôchodok pokrýva inú sociálnu udalosť, ktorou je nespôsobilosť na prácu, resp. nájsť si prácu a zabezpečiť si tak príjem vlastnou zárobkovou činnosťou, pričom táto sociálna udalosť je krytá len u poistencov, ktorí sú v zákonom ustanovenom časovom období pred dovŕšením svojho dôchodkového veku, t. j. nejde o ich hmotné zabezpečenie z dôvodu staroby.

Podľa názoru ústavného súdu napadnutými ustanoveniami zákonodarca ústavne akceptovateľným spôsobom ustanovil nové kritériá pre vznik nároku na predčasný starobný dôchodok a vznik nároku na jeho výplatu (ako dva samostatné nároky), ktorý korešponduje s čl. 39 ods. 3 ústavy, ako aj s čl. 51 ods. 1 ústavy. Na základe uvedeného

ústavný súd uzavrel, že napadnutý § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení nie je v nesúlade s čl. 39 ods. 1 ústavy.

2. K namietanému nesúladu § 293bt zákona o sociálnom poistení s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 30 ods. 1 a 4, čl. 39 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 4 ústavy

Pri namietanom nesúlade § 293bt zákona o sociálnom poistení s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 30 ods. 1 a 4, čl. 39 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 4 ústavy navrhovatelia argumentujú retroaktivitou napadnutých ustanovení, ktorá je podľa ich názoru v danom prípade neprípustná. Ústavný súd sa preto predovšetkým zaoberal možným vplyvom retroaktívnych účinkov § 293bt zákona o sociálnom poistení na už vzniknuté právne vzťahy.

Napadnuté prechodné ustanovenia § 293bt zákona o sociálnom poistení upravujú

- zánik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorý nedovŕši dôchodkový vek do 28. februára 2011 a do 31. decembra 2010 mal príjem zo závislej činnosti, ale podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 zamestnancom nebol, stal sa ním podľa novej právnej úpravy a od 1. januára 2011 je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec a toto dôchodkové poistenie trvá po 28. februári 2011 (odsek 1),
- zánik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorý nedovŕši dôchodkový vek do 28. februára 2011, bol povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba k 31. decembru 2010 a toto dôchodkové poistenie trvá po 28. februári 2011 (odsek 3),
- posudzovanie nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorému po 31. decembri 2010 vznikne dôchodkové poistenie zamestnanca alebo povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby pred dovŕšením dôchodkového veku podľa zákona účinného od 1. januára 2011 (odsek 2),
- posudzovanie nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorý nedovŕši dôchodkový vek do 28. februára 2011, a je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba k 31. decembru 2010, toto dôchodkové poistenie trvá aj po tomto dni a zanikne pred 1. marcom 2011, nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku sa posudzuje do zániku tohto dôchodkového poistenia podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 (odsek 4),
- posudzovanie nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorý v období od 1. januára 2011 do 28. februára 2011 dovŕši dôchodkový vek a je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba k 31. decembru 2010, a toto dôchodkové poistenie bude trvať po 28. februári 2011 alebo zanikne pred 1. marcom 2011, za obdobie do dovŕšenia dôchodkového veku podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 (odsek 5),
- zúčtovanie súm neprávom vyplatených na predčasnom starobnom dôchodku od najbližšej splátky dôchodku splatnej po februári 2011 so sumami dôchodkovej dávky, na ktorej výplatu vznikne nárok, ak zanikol nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku (odsek 6).

2. K namietanému nesúladu § 293bt zákona o sociálnom poistení s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 30 ods. 1 a 4, čl. 39 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 4 ústavy

Pri namietanom nesúlade § 293bt zákona o sociálnom poistení s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 30 ods. 1 a 4, čl. 39 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 4 ústavy navrhovatelia argumentujú retroaktivitou napadnutých ustanovení, ktorá je podľa ich názoru v danom prípade neprípustná. Ústavný súd sa preto predovšetkým zaoberal možným vplyvom retroaktívnych účinkov § 293bt zákona o sociálnom poistení na už vzniknuté právne vzťahy.

Napadnuté prechodné ustanovenia § 293bt zákona o sociálnom poistení upravujú

- zánik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorý nedovŕši dôchodkový vek do 28. februára 2011 a do 31. decembra 2010 mal príjem zo závislej činnosti, ale podľa zákona

účinného do 31. decembra 2010 zamestnancom nebol, stal sa ním podľa novej právnej úpravy a od 1. januára 2011 je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec a toto dôchodkové poistenie trvá po 28. februári 2011 (odsek 1),

- zánik nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorý nedovŕši dôchodkový vek do 28. februára 2011, bol povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba k 31. decembru 2010 a toto dôchodkové poistenie trvá po 28. februári 2011 (odsek 3),
- posudzovanie nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorému po 31. decembri 2010 vznikne dôchodkové poistenie zamestnanca alebo povinne dôchodkovo poistenej samostatne zárobkovo činnnej osoby pred dovŕšením dôchodkového veku podľa zákona účinného od 1. januára 2011 (odsek 2),
- posudzovanie nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorý nedovŕši dôchodkový vek do 28. februára 2011, a je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba k 31. decembru 2010, toto dôchodkové poistenie trvá aj po tomto dni a zanikne pred 1. marcom 2011, nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku sa posudzuje do zániku tohto dôchodkového poistenia podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 (odsek 4),
- posudzovanie nároku na výplatu predčasného starobného dôchodku priznaného podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 poistencovi, ktorý v období od 1. januára 2011 do 28. februára 2011 dovŕši dôchodkový vek a je povinne dôchodkovo poistený ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba k 31. decembru 2010, a toto dôchodkové poistenie bude trvať po 28. februári 2011 alebo zanikne pred 1. marcom 2011, za obdobie do dovŕšenia dôchodkového veku podľa zákona účinného do 31. decembra 2010 (odsek 5),
- zúčtovanie súm neprávom vyplatených na predčasnom starobnom dôchodku od najbližšej splátky dôchodku splatnej po februári 2011 so sumami dôchodkovej dávky, na ktorej výplatu vznikne nárok, ak zanikol nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku (odsek 6).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd po posúdení § 293bt ods. 1 až 5 zákona o sociálnom poistení konštatuje, že nepôsobia priamo spätne do minulosti, vykazujú však znaky nepravej retroaktivity. Dotkli sa právnej pozície poberateľov predčasných starobných dôchodkov a mohli zasiahnuť do ich legitímnych očakávaní. Zásadnou v tejto súvislosti je otázka, či intenzita zásahu a jeho prípadná arbitrárnosť dosiahli v okolnostiach danej veci mieru protiústavnosti. Ak by totiž výrazne zhoršovali doterajšiu právnu pozíciu jednotlivcov, mohli by byť v napätí s princípom ochrany legitímneho očakávania.

Ústavný súd rozhodol tak, že **návrhu skupiny 31 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky nevyhovuje.**

Odišné stanovisko sudcu Ladislava Orosza

Podľa môjho názoru je návrh skupiny poslancov v časti týkajúcej sa namietaného nesúladu § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení s čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy opodstatnený, a to z týchto dôvodov:

1. Z § 3 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom poistení okrem iného vyplýva, že za zárobkovú činnosť podľa tohto zákona sa považuje činnosť vyplývajúca z právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem zo závislej činnosti podľa osobitného predpisu. Označené ustanovenie zákona o sociálnom poistení v odkaze na poznámku pod čiarou odkazuje aj na § 5 ods. 1 písm. d) zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“), podľa ktorého príjmami zo závislej činnosti sú okrem iného aj odmeny za výkon funkcie v orgánoch územnej samosprávy.

2. Zo spojenia § 3 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom poistení s označenou časťou § 5 ods. 1 písm. d) zákona o dani z príjmov a skupinou poslancov namietaných ustanovení § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení možno vyvodit' záver, že u osôb, ktoré inak splňajú (splnili) podmienky nároku na predčasný dôchodok a zároveň poberajú (začnú poberať) odmenu za výkon funkcie v orgánoch územnej samosprávy, nárok na výplatu

	predčasného dôchodku nevznikne, resp. zaniká. 3. Funkcie v orgánoch územnej samosprávy, ku ktorým okrem iného patria funkcie poslancov obecných a mestských zastupiteľstiev alebo poslancov zastupiteľstiev samosprávnych krajov, nepochybne možno považovať za verejné funkcie v zmysle čl. 30 ods. 4 ústavy, t. j. funkcie, ku ktorým majú občania ústavou garantovaný prístup za rovnakých podmienok. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre viackrát zdôraznil, že ústava nechráni práva teoretické a iluzórne, ale chráni práva konkrétne, teda práva vykonateľné, realizovateľné a efektívne. 4. Odmeny za výkon funkcie poslanca obecného zastupiteľstva zvlášť v menších obciach nie sú vysoké (vo väčšine z nich spravidla nepresahujú niekoľko desiatok eur). Suma týchto odmien nepochybne nie je vo väčšine obcí taká vysoká, aby v prípade, ak by predstavovala u určitej osoby jej jediný príjem, postačovala na jej obživu, nehovoriac už o tom, aby jej „... umožnila dôstojnú životnú úroveň“ [čl. 36 písm. a) ústavy]. Tejto odmeny sa osoby, ktoré boli zvolené do funkcie poslanca obecného zastupiteľstva, podľa platnej právnej úpravy nemôžu právne účinným spôsobom vzdať, t. j. takým spôsobom, aby boli považované za osoby, ktoré z výkonu funkcie poslanca nepoberajú žiadny príjem, a teda sú z hľadiska zákona o sociálnom poistení osobami, ktoré nevykonávajú žiadnu zárobkovú činnosť. 5. Za už uvedenej situácie sa základné právo podľa čl. 30 ods. 4 ústavy garantujúce občanom prístup k verejným funkciám za rovnakých podmienok vo vzťahu k niektorým funkciám v orgánoch územnej samosprávy (predovšetkým k funkcii poslanca obecného zastupiteľstva) u osôb, ktoré inak spĺňajú zákonom ustanovené podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok, ako aj nároku na jeho výplatu, stáva iluzórnym, t. j. len právom teoretickým a fakticky nerealizovateľným. Ak totiž vznikom nároku na odmenu za výkon funkcie poslanca obecného zastupiteľstva, ktorý je spojený so zvolením určitej osoby do tejto funkcie vo všeobecných, rovných a priamych voľbách s tajným hlasovaním, nevznikne, resp. zaniká nárok na výplatu predčasného starobného dôchodku v zmysle § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení, pričom odmena za výkon tejto funkcie zjavne nepostačuje na obživu, resp. neumožňuje dôstojnú životnú úroveň, tak u osôb, ktorých jediným zdrojom príjmu by inak bol predčasný starobný dôchodok, je prístup k takýmto verejným funkciám (funkciám v orgánoch územnej samosprávy) fakticky nemožný (nerealizovateľný). Je celkom nepochybné, že takéto osoby musia z existenčných dôvodov uprednostniť pred realizáciou svojho základného práva na prístup k verejným funkciám podľa čl. 30 ods. 4 ústavy svoje právo (nárok) na výplatu predčasného starobného dôchodku. Z rovnakých dôvodov je podľa môjho názoru ustanoveniami § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení neprípustným spôsobom obmedzené aj základné právo niektorých občanov (nachádzajúcich sa v uvedenej sociálnej situácii, pozn.) zúčastňovať sa na správe verejných vecí vyplývajúce z čl. 30 ods. 1 ústavy, a to minimálne vo vzťahu k výkonu niektorých funkcií v orgánoch územnej samosprávy. 6. Za týchto okolností som nemohol súhlasiť s názorom ostatných členov pléna ústavného súdu, ktorí odôvodnili konformnosť § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení s čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy predovšetkým tvrdením, že „Vznik nároku na výplatu dôchodkovej dávky nie je v príčinnej súvislosti so vznikom verejnej funkcie. Verejná funkcia je kreovaná na základe výsledku slobodnej súťaže politických síl a je na rozhodnutí poberateľa dôchodkovej dávky, či sa zúčastní tejto súťaže.“ (s. 32 namietaného nálezu). Ide o odôvodnenie, ktoré by síce možno mohlo obstať z hľadiska formálne chápanej koncepcie právneho štátu, rozhodne však nie z hľadiska materiálneho poňatia právneho štátu, ktoré ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti štandardne uprednostňuje. 7. Som si vedomý skutočností, že argumentácia v prospech nesúladu § 67 ods. 4 a 5 zákona o sociálnom poistení s čl. 30 ods. 2 a 4 ústavy sa v reálnom živote zrejme dotýka len určitej (pravdepodobne nepočetnej) skupiny občanov, to však nič nemení na skutočnosti, že ide o právnu úpravu, ktorá nie je podľa môjho názoru z ústavného hľadiska akceptovateľná. Vzhľadom na túto skutočnosť som hlasoval proti namietanému nálezu a považoval za potrebné svoju argumentáciu predložiť v tomto odlišnom stanovisku so zámerom motivovať aj účastníkov tohto konania (predovšetkým skupinu poslancov) k tomu, aby sa uplatnením zákonodarnej iniciatívy usilovali o odstránenie nedostatkov napadnutej právnej úpravy, ktoré podľa môjho názoru opodstatnene v konaní pred ústavným súdom namietali.
použité odkazy na relevantnú	Ústavný súd: PL. ÚS 25/05, PL. ÚS 17/00, PL. ÚS 25/01, I. ÚS 5/02, PL. ÚS 13/09,

judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	PL. ÚS 19/09, PL. ÚS 111/2011, IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07 ESELP: Van der Mussele v. Belgium, A70, Pine Valley Developments Ltd. and others v. Ireland, A222

spisová značka	PL. ÚS 106/2011
sudca spravodajca	Milan Ľalík
druh konania	čl. 125 písm. a) ústavy konanie o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (konanie o súlade ustanovenia zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov- asperačnej zásady s ústavou)
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	28. novembra 2012
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	Konanie o súlade § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 17 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 50 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Navrhovateľ podal návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov v súvislosti s trestným konaním, ktoré vedie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d) Trestného zákona a iné. Pokiaľ by došlo k uznaniu viny obžalovaného v označenom trestnom konaní, musel by mu byť uložený trest v zmysle ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona. Za nesporné považoval navrhovateľ to, že nástroje, pomocou ktorých štát realizuje trestnoprávnu ochranu, predstavujú legitímne obmedzenie základných práv a slobôd, avšak len vtedy, ak sú tieto zákonodarcom formulované a následne na to oprávnenými orgánmi aplikované ústavne súladným spôsobom, t. j. tak, aby konkrétny nástroj a jeho aplikácia obstáli v teste proporcionality. Vzhľadom na to, že primeranosť zásahu do základných práv a slobôd je nutné posudzovať vždy vo vzťahu ku konkrétnemu verejnemu záujmu, ktorý toto obmedzenie legitimizuje, považoval navrhovateľ za potrebné poukázať na dôvodové správy k zákonom upravujúcim asperačnú zásadu, keďže práve v nich by mal byť tento verejný záujem formulovaný.
ratio decidendi	1. Článok 49 ústavy, podľa ktorého len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie v spojení s čl. 86 písm. a) ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti národnej rady patrí uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch, zveruje zákonodarcovi právomoc vymedziť katalóg trestných činov a trestov za ich spáchanie. Pri úprave s tým súvisiacich otázok, akými sú ustanovenie druhov trestov, zásad a spôsobov ich ukladania, je zákonodarca limitovaný len ústavou a dohovorom stanoveným zákazom krutého, neľudského či ponižujúceho trestu a všeobecným ústavným princípom materiálneho právneho štátu zahŕňajúcim princípy, akými sú princíp zákonnosti, právnej istoty, princíp rešpektu k základným právam a slobodám, princíp zákazu svojvôle, princíp primeranosti, zákazu diskriminácie a pod. Zákonodarca v týchto medziach disponuje širokou mierou úvahy, čo sa týka určenia druhu trestov, ich výmery, zásad a spôsobov ich ukladania. Ústava ani medzinárodné pramene práva nepredpisujú zákonodarcovi ucelený koncept trestnej politiky. Je tak na úvahe zákonodarcu stanoviť mieru uplatnenia jednotlivých foriem ochrany spoločnosti prostriedkami trestného práva, t. j. rozhodnúť, aký dôraz položí na prvky represie, individuálnej prevencie či generálnej prevencie. Ústavný súd však v tejto súvislosti už v predchádzajúcich častiach odôvodnenia dostatočne dôrazne poukázal na to, že ani úvaha zákonodarcu nie je bez obmedzení, a teda nesmie trpieť svojvôľou. Vychádzajúc z už uvedeného tak možno zhrnúť, že zákonodarca má nespochybniteľné právo formovať trestnú politiku štátu, toto jeho právo však nie je absolútne. Zákonodarca je totiž v rámci svojej normotvornej činnosti významne limitovaný, a to povinnosťou zaistiť súlad právnej úpravy s ľudskými právami, tak ako sú

vymedzené v záväzných vnútroštátnych a medzinárodných prameňoch práva.

Obzvlášť vo vzťahu k právnej úprave trestu ako právneho následku trestného činu pritom platí, že nepostačuje len dodržiavanie požiadavky nulla poena sine lege, ale je nevyhnutné, aby zákonom ustanovená právna úprava druhov trestov, podmienok ich ukladania, ako aj podmienok ich výkonu plne rešpektovala predovšetkým základné ľudské právo nebyť mučený ani podrobený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu, ako i právo, aby bol trest primeraný trestnému činu, za ktorý je tento trest ukladaný.

2. Princíp primeranosti platí pri obmedzovaní základných práv a slobôd všeobecne. Porušenie zásady primeranosti trestu môže viesť primárne k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré má byť trestom vzhľadom na jeho druh a povahu obmedzené, teda k ústavne nekonformnému zásahu do základného práva na osobnú slobodu, ochranu majetku, ochranu súkromného a rodinného života a pod.

3. Z povahy trestu vyplýva, že zaistiť v rámci jeho aplikácie zachovanie maxima kolidujúcich práv, resp. právom chránených záujmov popri sebe bez zásahu nie je možné. Trest ako trestnoprávna sankcia nastupuje vždy ako výsledok porušenia základných práv, resp. ústavných hodnôt chránených trestným právom a jeho nevyhnutnou funkčnou zložkou je zásah do základných práv páchatel'a trestného činu.

Takýto zásah môže byť ústavne konformný len v prípade, že okrem zákonného základu a legitímneho cieľa vyjadreného v cieľoch trestnej politiky štátu a v účele trestu samotného musí rešpektovať zásadu proporcionality vyžadujúcu rešpektovanie primeranosti medzi povahou, okolnosťami či následkami spáchaného trestného činu a prísnosťou trestu vzhľadom na jeho účel.

4. Inak povedané, napriek tomu, že ústava výslovne neobsahuje požiadavku, aby bol trest primeraný trestnému činu, za ktorý je tento trest ukladaný, je – vzhľadom na čl. 1 ods. 1 ústavy, ako i vzhľadom na čl. 13 ods. 4 ústavy – nepochybné, že zákonná úprava trestania musí byť v súlade s (i ústavným súdom stabilne presadzovanou) požiadavkou materiálneho právneho štátu, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je i prípustnosť zásahov do základných práv a slobôd len spôsobom a v miere, ktoré obstoja v teste proporcionality, pričom v prípade trestania viacčinného súbehu ide o zásah do osobnej slobody (čl. 17 ods. 2 ústavy), ktorý je potrebné podrobiť testu proporcionality.

5. Z hľadiska jednotlivých kritérií posudzovaných v rámci testu proporcionality je nepochybné to, že (1) asperačná zásada spadá pod rozsah osobnej slobody, že (2) aplikáciou asperačnej zásady dochádza k zásahu do osobnej slobody, že (3) tento zásah má právny základ v Trestnom zákone, ktorý spĺňa požiadavku dostatočnej určitosti, jasnosti a predvídateľnosti, ako i to, že (4) napadnuté ustanovenie § 41 ods. 2 Trestného zákona zároveň predstavuje legislatívne opatrenie, ktoré je vhodné na zaistenie zákonodarcom sledovaného legitímneho cieľa – ochrany spoločnosti pred páchatel'mi viacerých trestných činov, predovšetkým prostriedkami ochrannej funkcie trestu a generálnej prevencie.

6. V predmetnej veci bolo teda úlohou ústavného súdu posúdiť, či napadnutá právna úprava rešpektuje požiadavku primeranosti, t. j. či umožňuje uložiť páchatel'ovi trest primeraný trestnému činu, za ktorý sa trest ukladá, tak, aby bola zachovaná rozumná a vyvážená väzba medzi intenzitou verejného záujmu na ochrane spoločnosti a závažnosťou zásahu do základných práv páchatel'a, pričom záujem na ochrane spoločnosti možno považovať za dôvod legitimizujúci zásah do osobnej slobody páchatel'a iba za predpokladu, že takýto zásah, resp. jeho intenzita sú v demokratickom a právnom štáte nevyhnutné a ochranu spoločnosti nemožno dosiahnuť miernejšími prostriedkami.

7. Podľa názoru ústavného súdu spôsob, ktorý v § 41 ods. 2 Trestného zákona ako reakciu na viacčinný súbeh zvolil zákonodarca, nerešpektuje požiadavku primeranosti, pretože neumožňuje uložiť páchatel'ovi trest primeraný trestnému činu, za ktorý je trest ukladaný, a to z týchto dôvodov:

- a) napadnutá právna úprava neumožňuje dostatočnú individualizáciu trestu,
- b) existuje výrazná disproporcija medzi trestaním viacčinného súbehu a recidívy.

8. Konkrétne dôvody, z ktorých vyplýva názor ústavného súdu, že napadnutá právna úprava neumožňuje dostatočnú individualizáciu trestu, je možné zhrnúť takto:

- a) V zmysle § 34 ods. 1 Trestného zákona je súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery povinný prihliadnuť najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie,

pohnútku, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

Po zvážení týchto kritérií by súd mal uložiť trest pri hornej hranici trestnej sadzby v prípade najškodlivejších trestných činov toho - ktorého druhu. Tresty pri dolnej hranici trestnej sadzby je naopak potrebné ukladať za najmenej škodlivé trestné činy toho - ktorého druhu. Miera, resp. stupeň škodlivosti konkrétneho trestného činu bude pritom vyplývať z konkrétnych okolností, resp. zvláštností tohto konkrétneho trestného činu.

Navrhovateľom napadnutá právna úprava podľa názoru ústavného súdu nerešpektuje požiadavku primeranosti trestu a jeho individualizácie tým, že nezakotvuje možnosť, ale bezvýnimočnú povinnosť súdu v prípade zbíhajúcich sa trestných činov zvýšiť hornú hranicu trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprisnejšie trestného o jednu tretinu a zároveň uložiť páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby trestu odňatia slobody.

V dôsledku uvedeného tak v prípade, ak súd po prihliadnutí na spôsob spáchania zbíhajúcich sa trestných činov, ich následky, zavinenie, pohnútky, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy je toho názoru, že primeraným a vo vzťahu k zbíhajúcim sa trestným činom náležite individualizovaným trestom by bol trest pri dolnej hranici trestnej sadzby trestného činu zo zbíhajúcich sa trestných činov najprisnejšie trestného, resp. by bol názoru, že primeraným by bol trest uložený pod polovicou trestnej sadzby trestného činu zo zbíhajúcich sa trestných činov najprisnejšie trestného, nemôže takýto trest uložiť a musí uložiť trest nad jednu polovicu sprísnenej trestnej sadzby, a to hoci takýto trest nebude zodpovedať spôsobu spáchania zbíhajúcich sa trestných činov, ich následkom, zavineniu, pohnútkam, priťažujúcim okolnostiam, poľahčujúcim okolnostiam, osobe páchatel'a, jeho pomerom a možnostiam jeho nápravy.

b) V tejto súvislosti ústavný súd za obzvlášť vypuklé porušenie požiadavky primeranosti považuje prípady, keď zvýšená dolná hranica trestnej sadzby po jej úprave podľa asperačnej zásady, teda minimálny trest, ktorý súd môže uložiť, je vyšší ako pôvodná horná (!) hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody, pričom ide o prípady týchto piatich trestných sadziieb používaných v osobitnej časti Trestného zákona:

ba) v prípade, ak pôvodná trestná sadzba trestného činu najprisnejšie trestného je 7 rokov až 10 rokov – zvýšená dolná hranica trestnej sadzby po jej úprave podľa asperačnej zásady bude 10 rokov a 2 mesiace, čo je o 2 mesiace viac ako pôvodná horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody,

bb) v prípade, ak pôvodná trestná sadzba trestného činu najprisnejšie trestného je 9 rokov až 12 rokov – zvýšená dolná hranica trestnej sadzby po jej úprave podľa asperačnej zásady bude 12 rokov a 6 mesiacov, čo je o 6 mesiacov viac ako pôvodná horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody,

bc) v prípade, ak pôvodná trestná sadzba trestného činu najprisnejšie trestného je 10 rokov až 12 rokov – zvýšená dolná hranica trestnej sadzby po jej úprave podľa asperačnej zásady bude 13 rokov, čo je o 1 rok viac ako pôvodná horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody,

bd) v prípade, ak pôvodná trestná sadzba trestného činu najprisnejšie trestného je 12 rokov až 15 rokov – zvýšená dolná hranica trestnej sadzby po jej úprave podľa asperačnej zásady bude 16 rokov, čo je o 1 rok viac ako pôvodná horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody,

be) v prípade, ak pôvodná trestná sadzba trestného činu najprisnejšie trestného je 15 rokov až 20 rokov – zvýšená dolná hranica trestnej sadzby po jej úprave podľa asperačnej zásady bude 20 rokov a 10 mesiacov, čo je o 10 mesiacov viac ako pôvodná horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody.

c) Ústavný súd pritom samozrejme nepochybuje, že môže nastať i situácia, keď v prípade viacčinného súbehu súd – vzhľadom na spôsob spáchania zbíhajúcich sa trestných činov, ich následky, zavinenie, pohnútky, priťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy – bude považovať za odôvodnené i zvýšiť hornú hranicu trestnej sadzby trestu odňatia slobody trestného činu zo zbíhajúcich sa trestných činov najprisnejšie trestného o jednu tretinu a zároveň uložiť páchatel'ovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody, a to prípadne i za využitia priestoru, ktorý sa nad pôvodnou hornou hranicou trestnej sadzby vytvoril zvýšením pôvodnej hornej hranice trestnej sadzby o jednu tretinu.

Vychádzajúc z požiadavky individualizácie trestov, ktorá je nevyhnutným

predpokladom primeranosti trestov, však ústavný súd odmieta (z právnej úpravy asperačnej zásady vyplývajúci) predpoklad zákonodarcu, že každý, kto vo viacčinnom súbahu spácha čo i len dva úmyselné trestné činy, z ktorých aspoň jeden je zločinom, je automaticky natoľko nebezpečným páchatel'om, že v záujme ochrany spoločnosti musí byť postihnutý trestom odňatia slobody uloženým mu nad jednu polovicu sprísnenej trestnej sadzby.

Podľa názoru ústavného súdu preto nemožno považovať za akceptovateľnú právnu úpravu, v zmysle ktorej sú súdy povinné asperačnú zásadu použiť bez ohľadu na to, či – so zreteľom na individuálne zvláštnosti konkrétnych trestných činov, osobné vlastnosti a pomery páchatel'a – je jej uplatnenie nevyhnutné.

Ústavný súd pritom nenamieta, že v prípade viacčinného súbahu úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, dochádza k obligatórnemu zvýšeniu hornej hranice trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu najprísnejšie trestného o jednu tretinu, ale namieta, že Trestný zákon striktno upravuje ďalší postup súdu pri určení konkrétnej výšky trestu, že jej určenie neponecháva na voľnej úvahe súdu, keďže pri ukladaní konkrétneho trestu mu Trestný zákon ukladá povinnosť uložiť trest v konkrétnej časti upravenej (sprísnenej) trestnej sadzby. Vo vzťahu k minimálnej výške úhrnného trestu je podľa názoru ústavného súdu ústavne konformné len stanovenie pravidiel, že ak sú dolné hranice trestných sadzieb odňatia slobody rôzne, je dolnou hranicou úhrnného trestu najvyššia z nich.

Ústavný súd považuje zároveň za potrebné na tomto mieste osobitne upozorniť na skutočnosť, že v trestnoprávnej úprave sa (v súvislosti s trestaním súbahu) s obligatórnym využitím asperačnej zásady na území Slovenska až do roku 2003 vôbec nestretávame, a to ani v trestnoprávnej úprave vojnovnej Slovenskej republiky či v (socialistickej/komunistickej) trestnoprávnej úprave po roku 1948, o ktorých nedemokratickom, resp. totalitnom charaktere nemožno mať najmenších pochyb, pričom s obligatórnym využitím asperačnej zásady pôvodne nerátala ani dôvodová správa k novele Trestného zákona z roku 2003.

d) Aj keď je v konkrétnom prípade trestania viacčinného súbahu možné uložiť trest odňatia slobody výnimočne i pod jednu polovicu sprísnenej trestnej sadzby, a to za využitia inštitútu mimoriadneho (!) zníženia trestu, takéto zníženie bude, ako to už zo samotného názvu tohto inštitútu vyplýva, nie bežné, ale možné len v individuálnom prípade existencie okolností odôvodňujúcich mimoriadne zníženie trestu, teda v prípade existencie okolností, ktoré logicky musia mať povahu okolností mimoriadnych.

Ústavný súd osobitne zdôrazňuje zásadný fakt, a to že v zmysle § 39 Trestného zákona dôvodom využitia inštitútu mimoriadneho zníženia trestu nemôže byť len samotná skutočnosť, že súd je toho názoru, že použitie trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom by bolo pre páchatel'a neprímerane prísne. Súd svoj názor o neprímeranej prísnosti trestu musí odôvodniť (mimoriadnymi, výnimočnými) okolnosťami prípadu alebo pomermi páchatel'a. Dôvodom mimoriadneho zníženia trestu teda nemôže byť bez ďalšieho len samotné presvedčenie súdu o neprímeranosti trestu.

Inak povedané, súd nemôže odôvodniť využitie inštitútu mimoriadneho zníženia trestu len poukázaním na skutočnosť, že podľa jeho názoru by uloženie trestu odňatia slobody nad jednu polovicu sprísnenej trestnej sadzby bolo neprímerane prísne, ale musí uviesť konkrétne dôvody (mimoriadne, resp. výnimočné okolnosti prípadu alebo pomery páchatel'a), ktoré spôsobujú, že uloženie trestu nad jednu polovicu sprísnenej trestnej sadzby by bolo neprímerane prísne.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno za akceptovateľný pokladať súčasný stav, keď súdy, ktoré považujú minimálne tresty, ktoré by mali uložiť na základe asperačnej zásady, za neprímerané, pravidelne pristupujú k „obchádzaniu“, resp. „negovaniu“ asperačnej zásady tým, že využívajú inštitút mimoriadneho zníženia trestu, a to i v prípadoch, ak nie sú prítomné mimoriadne (výnimočné) okolnosti odôvodňujúce mimoriadne zníženie trestu, ale sú prítomné len „bežné“ okolnosti, ktoré štandardne oprávňujú len pohyb v rámci trestnej sadzby.

Inak povedané, nie je ústavne konformné, že ak chcú súdy uložiť primeraný individualizovaný trest, tak pravidelne „obchádzajú“, resp. „negujú“ asperačnú zásadu tým, že za okolnosti odôvodňujúce použitie inštitútu mimoriadneho zníženia trestu považujú aj také okolnosti, ktoré by za normálnych okolností (ak by nechceli/nemuseli obchádzať, resp. negovať asperačnú zásadu) za okolnosti odôvodňujúce mimoriadne zníženie trestu nepovažovali.

V prípade argumentácie v prospech ústavnej konformity asperačnej zásady tak preto podľa názoru ústavného súdu nemožno odkazovať na inštitút mimoriadneho zníženia trestu a povinnosť ústavne konformného výkladu, keďže ako už z uvedeného vyplýva, súdmi je inštitút mimoriadneho zníženia trestu využívaný i v prípadoch, keď existencia reálnych, resp. oprávnených dôvodov na jeho využitie je viac než otázna.

O ústavne konformný výklad podľa názoru ústavného súdu nemôže v žiadnom prípade ísť, ak by základom ústavne konformného výkladu malo byť vnímanie inštitútu mimoriadneho zníženia trestu ako zákonom predpokladaného prostriedku poskytujúceho súdom priestor na obchádzanie, resp. negovanie asperačnej zásady.

Tu je zároveň potrebné osobitne zdôrazniť, že tiež len ťažko možno automaticky predpokladať, že v záujme primeraného trestania viacčinného súbehu sa každý jeden súd bude ochotný stotožniť s myšlienkou, že predpokladom ústavne konformného výkladu je „obchádzanie“, resp. „negovanie“ asperačnej zásady využívaním (zneužívaním?) inštitútu mimoriadneho zníženia trestu. V dôsledku napadnutej právnej úpravy súd, ktorý bude považovať uloženie trestu nad jednu polovicu sprísnenej trestnej sadzby za neprimerané a zároveň bude chcieť postupovať striktne podľa zákona (a teda nebude chcieť „obchádzať“ asperačnú zásadu tým, aby bez existencie mimoriadnych dôvodov využil inštitút mimoriadneho zníženia trestu), bude musieť v rozpore so svojím sľubom a svojím svedomím uložiť páchatelovi neprimeraný trest.

e) Ústavný súd zastáva názor, že ani viacčinný súbeh nemôže byť dôvodom pre obmedzenie, resp. odňatie práva páchatel'a na primeraný, individualizovaný trest. Požiadavka primeranosti trestu k spáchanému trestnému činu nepozná žiadne výnimky, preto v každom jednom prípade bez rozdielu musí mať súd pri rozhodovaní o treste možnosť prihliadať na jednotlivé okolnosti prípadu, ako i na pomery páchatel'a. Totiž len trest vymeraný s maximálnym ohľadom na charakter jednotlivého prípadu môže byť trestom primeraným.

Je tiež potrebné prihliadať na celkový spôsob života páchatel'a, nevyhnutné je celkové posúdenie jeho osobnosti, najmä jeho celkového osobného profilu, charakterových a psychických vlastností, veku a pod, ako i individuálne posúdenie pohnútok a dôvodov, ktoré viedli k viacčinnému súbehu.

Napadnutá právna úprava neumožňuje dostatočnú diferenciáciu jednotlivých prípadov viacčinného súbehu, čo spôsobuje, že pri rozhodovaní súdu o treste dochádza k mechanickému hodnoteniu jeho významu.

f) Vychádzajúc z už uvedeného možno zhrnúť, že napadnutá právna úprava je podľa názoru ústavného súdu v rozpore s požiadavkou primeranosti trestu, keďže stanovením bezvýnimočnej povinnosti súdu v prípade zbíhajúcich sa trestných činov zvýšiť hornú hranicu trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu a zároveň uložiť páchatelovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody neumožňuje dostatočnú individualizáciu trestu, a teda neumožňuje zabezpečiť, aby súd uložil páchatelovi trest, ktorý bude primeraný jeho trestnému činu.

Ako pritom zo stanoviska generálneho prokurátora vyplýva, tresty ukladané použitím asperačnej zásady sú vnímané ako neprimerané nielen páchatel'mi trestných činov a advokátmi, ale ako neprimerané ich vnímajú i samotné orgány činné trestnom konaní, ako i súdy, ktoré sa snažia asperačnú zásadu „obchádzať“, resp. „negovať“.

g) Ako už bolo uvedené, z týchto záverov ústavného súdu samozrejme nevyplýva, že by zákonodarca nemohol ako reakciu na viacčinný súbeh zakotviť i zvýšenie hornej hranice trestnej sadzby trestného činu najprísnejšie trestného zo zbíhajúcich sa trestných činov. Na to je zákonodarca nepochybne oprávnený, avšak rešpektujúc požiadavku primeranosti nesmie zákonodarca požadovať, aby bolo uloženie trestu odňatia slobody nad jednu polovicu trestnej sadzby (ktorej horná hranica bola zvýšená o jednu tretinu) obligatónym, resp. automatickým. Inak povedané, zákonodarca nemôže požadovať, aby v prípade, ak dôjde k naplneniu zákonom taxatívne ustanovených podmienok, uloženie trestu odňatia slobody nad jednu polovicu trestnej sadzby automaticky predstavovalo jedinou možnú reakciu spoločnosti na spáchanie trestného činu.

Vzhľadom na závažnosť trestu odňatia slobody tak podľa názoru ústavného súdu pri viacčinnom súbehu úmyselných trestných činov, z ktorých aspoň jeden je zločinom, môže byť trest odňatia slobody nad jednu polovicu trestnej sadzby (ktorej horná hranica bola zvýšená o jednu tretinu) ukladaný len vtedy, ak vzhľadom na všetky okolnosti

prípade a pomery páchatel'a je súd toho názoru, že uloženie trestu odňatia slobody nad jednu polovicu trestnej sadzby bude primerané zbíhajúcim sa trestným činom, za spáchanie ktorých páchatel'a odsudzuje.

9. Konkrétne dôvody, z ktorých vyplýva názor ústavného súdu, že existuje výrazná disproporcia medzi trestaním viacčinného súbehu a trestaním recidívy, je možné zhrnúť takto:

a) V prípade viacčinného súbehu, ako i v prípade recidívy ide o situáciu, keď páchatel' spáchal viacero trestných činov, pričom základný rozdiel medzi súbehom a recidívou spočíva v tom, že v prípade recidívy páchatel' spáchal ďalší trestný čin až potom, ako bol súdom právoplatne odsúdený za predchádzajúci trestný čin. Na druhej strane pri viacčinnom súbehu páchatel' medzi páchaním jednotlivých skutkov nie je na svoje negatívne správanie upozornený sankciou uloženou súdom.

Rešpektujúc jednotlivé účely trestu, ako i požiadavku primeranosti, je tak zrejmé, že v prípade, ak je páchatel' súdom naraz trestaný za trestný čin A a trestný čin B, ktoré boli spáchané v súbehu, mal by (vzhľadom na absenciu predchádzajúceho varovania) byť potrestaný miernejšie, ako v prípade, ak by bol súdom najprv potrestaný (a zároveň varovaný pred ďalším negatívnym správaním) za trestný čin A a následne by po právoplatnosti tohto rozhodnutia spáchal trestný čin B, za ktorý by bol súdom (už ako recidivista) tiež potrestaný.

Napadnutá právna úprava však tento prístup bez akéhokoľvek rozumného zdôvodnenia obracia úplne naruby, keďže umožňuje, aby (pri splnení podmienok ustanovených v § 41 ods. 2 Trestného zákona) páchatel', ktorý sa dopustil ďalšieho trestného činu skôr, ako bol varovaný odsudzujúcim rozsudkom týkajúcim sa jeho predchádzajúceho trestného činu, bol postihnutý v rámci prísnejšej trestnej sadzby, ako páchatel', ktorý potom, ako už bol odsúdený za úmyselný trestný čin (hoci neprávoplatne), spácha ďalší zločin. Ak by teda páchatel', ktorý spáchal trestné činy v súbehu, bol súdený ako recidivista, boli by mu síce uložené dva tresty, ich celková výmera by však mohla byť nižšia, ako hroziači úhrnný trest mu uložený na dolnej hranici (v dôsledku asperačnej zásady) zvýšenej trestnej sadzby.

V dôsledku napadnutej právnej úpravy je teda v identických trestných veciach recidíva trestaná miernejšie, a to napriek tomu, že medzi spáchaním viacerých trestných činov súd uložením sankcie odsúdil páchatel'a, čím poukázal na jeho negatívne správanie a na jeho povinnosť sa takéhoto konania zdržať.

Trestanie páchatel'a podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona je jednoznačne prísnejšie, a to napriek tomu, že oficiálnu výstrahu od štátu pred spáchaním ďalšieho trestného skutku nedostal, a napriek tomu, že v prípade viacčinného súbehu často ide o prvotrestané osoby, čo je v prípade recidívy absolútne vylúčené.

Nejde pritom o teoretický problém, keďže ako vyplýva zo stanoviska generálneho prokurátora, krajské prokuratúry uviedli množstvo prípadov, kde pri aplikácii asperačnej zásady páchatel'om hrozia omnoho prísnejšie tresty ako pri recidíve, a to napriek tomu, že predtým ešte neboli súdne trestaní.

Takýto výrazne disproporčný prístup zákonodarcu k trestaniu viacčinného súbehu na jednej strane a (závažnejšej a pre spoločnosť podstatne nebezpečnejšej) recidívy na strane druhej podľa názoru ústavného súdu zásadným spôsobom popiera požiadavku primeranosti trestu, a preto napadnutá právna úprava i z tohto dôvodu v teste proporcionality neobstojí.

b) V súvislosti s disproporciou v trestaní viacčinného súbehu a recidívy ústavný súd zároveň považuje za potrebné poukázať i na nie zanedbateľnú skutočnosť, že to, či bude páchatel' stíhaný za viacčinný súbeh alebo bude stíhaný ako recidivista, nezávisí až tak na samotnom páchatel'ovi, ale skôr na aktivite orgánov činných v trestnom konaní a súdov.

Ak páchatel' spácha úmyselný trestný čin, ktorý bude včas odhalený a v primeranej lehote bude za neho páchatel' odsúdený, neskoršie spáchanie úmyselného trestného činu nebude posudzované podľa ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona, ale pri ukladaní trestu sa uplatnia iba ustanovenia upravujúce ukládanie trestu recidivistom. Na druhej strane môže nastať situácia, že hoci páchatel' spácha rovnaké trestné činy v rovnakom čase, uplatní sa vo vzťahu k nemu asperačná zásada, pretože v dôsledku, či už subjektívnych alebo objektívnych prieťahov v postupe orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu, nie je za prvý zo zbíhajúcich sa trestných činov vyhlásený odsudzujúci rozsudok skôr, než spácha druhý trestný čin. Ako správne navrhovateľ

uvádza, môže tak paradoxne nastať situácia, že napriek tomu, že dvaja páchatelia spáchajú súčasne rovnaké trestné činy, ten, u ktorého budú príslušné štátne orgány nečinné, bude prísnejšie trestný.

10. Vychádzajúc z požiadavky primeranosti trestu (s dôrazom na nevyhnutnosť individualizácie trestu) ústavný súd v závere konštatuje, že pri stanovovaní podmienok ukladania trestu zákonodarca nesmie privilegovať jedinú skutočnosť – spáchanie trestného činu v rámci viacčinného súbehu.

Podľa názoru ústavného súdu v prípadoch, keď spáchanie viacerých trestných činov v súbehu podstatne nezvyšuje závažnosť spáchaných trestných činov, neexistuje racionálny dôvod, prečo by spáchanie viacerých trestných činov v súbehu malo byť postihované automaticky trestom ukladaným nad jednu polovicu sprísnenej trestnej sadzby.

Podľa názoru ústavného súdu je nepochybné, že uložený trest by mal zohľadňovať i skutočnosť, že súd ukladá trest za viacero trestných činov, ktoré boli spáchané v súbehu.

Rešpektujúc požiadavku primeranosti trestu by však k zohľadňovaniu existencie viacčinného súbehu mal pristupovať predovšetkým súd, a to popri zvažovaní a zohľadňovaní všetkých ostatných okolností konkrétneho prípadu, a následne by mal uložiť primeraný, individualizovaný trest v rámci zákonných trestných sadzieb ustanovených zákonodarcom za trestný čin zo zbíhajúcich sa trestných činov najprísnejšie trestný s možnosťou zvážením uloženia trestu v sprísnenej trestnej sadzbe.

Vychádzajúc z už uvedeného ústavný súd zastáva názor, že je v rozpore s požiadavkou primeranosti trestu, aby samotný viacčinný súbeh automaticky viedol k uloženiu trestu nad jednu polovicu sprísnenej trestnej sadzby, a to obzvlášť, ak by takýto trest mal byť prísnejší ako trest, ktorý by súd mohol uložiť za rovnaké (resp. obdobné) trestné činy spáchané v rámci recidívy.

11. Podľa názoru ústavného súdu by v záujme rešpektovania požiadavky primeranosti trestu bolo žiaduce, aby sa do budúcnosti zákonodarca vysporiadal so všeobecne rozšírenou zjednodušenou mylnou predstavou, v zmysle ktorej prísne trestanie predstavuje zaručený recept na zníženie kriminality, pričom páchatel by v podstate mal byť potrestaný nie ako občan majúci základné práva a slobody, ale ako nepriateľ spoločnosti.

Je totiž neospravedlňiteľné, aby právo páchatel'a na primeraný trest zodpovedajúci jeho trestnému činu bolo obetované kolektívnemu spoločenskému záujmu bezpečnosti, pričom zahraničné kriminologické a penologické výskumy navyše celkom presvedčivo preukazujú, že neprimerané sprísňovanie trestnej represie, ktoré obvykle (pod vplyvom médií a vysokej miery punitivity obyvateľstva) predstavuje produkt emocionálnej a populistickej trestnej politiky, neprispieva k dosiahnutiu žiadneho pozitívneho výsledku v podobe zníženej kriminality, ale jeho jediným preukázateľným efektom sú chronicky preplnené väznice a rastúci index väzenskej populácie.

Zákonodarca ani v rámci boja s kriminalitou nesmie opúšťať základné dlhodobé konštanty moderného demokratického právneho štátu rešpektujúceho a chrániaceho základné ľudské práva a slobody (vrátane základných ľudských práv a slobôd páchatel'a trestného činu), a to predovšetkým požiadavku primeranosti, zásadu pomocnej úlohy trestného práva a poňatie trestného práva ako prostriedku ultima ratio, ako aj princíp humanity trestného práva.

12. Z týchto dôvodov a rešpektujúc princíp minimalizácie zásahu ústavného súdu do právneho poriadku vyslovil ústavný súd nesúlad iba časti ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona s čl. 1 ods. 1 ústavy; preto vo zvyšku návrhu navrhovateľ'a nevyhovel. Vzhľadom na tento záver bolo už bez právneho významu analyzovať prípadný nesúlad napadnutého ustanovenia s čl. 13 ods. 4, čl. 17 ods. 1 a č. 50 ods. 1 ústavy.

13. Naproti tomu nebolo možné dospieť k názoru o aplikovateľnosti čl. 141 ods. 1 ústavy na daný prípad, pretože v ňom ide iba o vymedzenie referenčného rámca pre výkon súdnictva v demokratickom a právnom štáte. Ústavný súd preto v tejto časti návrhu tiež nevyhovel.

14. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k rozhodnutiu pripájajú odlišné stanovisko sudkyňa Ivetta Macejková a Milan Ľalík.

Ústavný súd rozhodol tak, že v § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov slová v texte za bodkočiarkou „súd uloží

páchateľovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ nie sú v súlade s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Vo zvyšnej časti návrhu Krajského súdu v Prešove nevyhovuje.

Odlíšne stanovisko sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Milana Čalika

Aj keď sa na jednej strane úplne stotožňujeme s rozhodnutím väčšiny pléna ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 v bode 1, v rámci ktorého bolo rozhodnuté, že v § 41 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov slová v texte za bodkočiarkou „súd uloží páchatateľovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby“ nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy, na druhej strane nesúhlasíme s rozhodnutím väčšiny pléna ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 v bode 2, a to z týchto dôvodov:

Podľa nášho názoru ústavný súd nemal pristúpiť len k vysloveniu nesúladu časti napadnutého ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona, ale v záujme zachovania princípu právnej istoty vyplývajúceho z čl. 1 ods. 1 ústavy mal pristúpiť k vysloveniu nesúladu celého napadnutého ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona, pričom k takémuto záveru je možné dospieť aj vychádzajúc zo samotného odôvodnenia rozhodnutia väčšiny pléna.

S uvedeným úzko súvisí aj naša ďalšia výhrada, a to, že v prípade, ak väčšina pléna nepovažovala za vhodné vysloviť nesúlad celého napadnutého ustanovenia, mala tomu primerane prispôbiť aj znenie odôvodnenia nálezu, ktoré v súčasnosti nie je úplne konzistentné s výkonom v bode 2, keďže z jeho textu je možné bez akýchkoľvek problémov dospieť nielen k záveru o ústavnej nekonformite slov za bodkočiarkou, ale aj k záveru o ústavnej nekonformite celého napadnutého ustanovenia.

Nesúhlasíme tiež s názorom väčšiny pléna, že vzhľadom na vyslovenie nesúladu s čl. 1 ods. 1 ústavy už bolo bez právneho významu analyzovať prípadný nesúlad napadnutého ustanovenia s čl. 13 ods. 4 a čl. 17 ods. 1 ústavy. Podľa nášho názoru bolo po podrobení napadnutého ustanovenia testu proporcionality potrebné jednoznačne vysloviť, že napadnutá právna úprava nerešpektuje požiadavku primeranosti, keďže neumožňuje uložiť páchatateľovi trest primeraný trestnému činu, za ktorý sa trest ukladá, tak, aby bola zachovaná rozumná a vyvážená väzba medzi intenzitou verejného záujmu na ochrane spoločnosti a závažnosťou zásahu do práva na osobnú slobodu páchatateľa, pričom záujem na ochrane spoločnosti nemožno považovať za dôvod legitimizujúci zásah do osobnej slobody páchatateľa prostredníctvom ustanovenia § 41 ods. 2 Trestného zákona, keďže zásah do osobnej slobody páchatateľa realizovaný na základe § 41 ods. 2 Trestného zákona, resp. jeho intenzita nie sú v demokratickom a právnom štáte nevyhnutné, pretože ochranu spoločnosti možno dosiahnuť aj miernejšími prostriedkami, než aké umožňuje § 41 ods. 2 Trestného zákona. Vzhľadom na uvedené bolo preto potrebné zároveň vysloviť nesúlad napadnutého ustanovenia aj s čl. 13 ods. 4 a čl. 17 ods. 1 ústavy.

Napokon považujeme za potrebné poukázať aj na súvis rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 s rozhodnutím ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 6/09 z 2. novembra 2011, ktorým ústavný súd rozhodol o súlade tzv. zásady trikrát a dost' s ústavou.

Konkrétne z pohľadu požiadavky stability judikatúry ústavného súdu je podľa nášho názoru nežiaduce, že kým v prípade posudzovania otázky ústavnej konformity tzv. zásady trikrát a dost' väčšina pléna ústavného súdu nepokladala za nesúladné s ústavou, že napadnutá právna úprava (§ 47 ods. 2 Trestného zákona) nerešpektuje požiadavku primeranosti tým, že neumožňuje dostatočnú individualizáciu trestu súdom, tak o rok neskôr v prípade tzv. asperačnej zásady väčšina pléna to, že napadnutá právna úprava (§ 41 ods. 2 Trestného zákona) nerešpektuje požiadavku primeranosti tým, že neumožňuje dostatočnú individualizáciu trestu súdom, už za nesúladné s ústavou pokladá, pričom s týmto svojím posunom v rozhodovaní sa v odôvodnení nálezu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 absolútne žiadnym spôsobom nevysporiadala.

Vzhľadom na úzky súvis základného problému riešeného tak ako pri rozhodovaní o ústavnej konformite tzv. zásady trikrát a dost' aj pri rozhodovaní o ústavnej konformite tzv. asperačnej zásady – ktorým je to, že samotná právna úprava nerešpektuje požiadavku primeranosti tým, že neumožňuje uloženie primeraného trestu súdom, keďže napadnutá právna úprava súdom neumožňuje dostatočne individualizovať trest – mala podľa nášho názoru väčšina pléna ústavného súdu ako ústavne nesúladnú zhodnotiť nielen asperačnú zásadu, ale už skôr aj tzv. zásadu trikrát a dost'.

	V tejto súvislosti je pritom zároveň potrebné upozorniť na to, že väčšina pléna má aj v súčasnosti teoretickú možnosť napraviť svoje predchádzajúce rozhodnutie o ústavnej konformite tzv. zásady trikrát a dosť, a to v prípade, ak by v budúcnosti bol oprávneným subjektom podaný návrh na posúdenie súladu ustanovenia § 47 ods. 2 Trestného zákona s čl. 1 ods. 1 ústavy, resp. i s čl. 13 ods. 4 či čl. 17 ods. 1 ústavy, resp. i s čl. 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie, keďže v pôvodnom konaní ústavný súd posudzoval súlad ustanovenia § 47 ods. 2 Trestného zákona len s čl. 16 ods. 2 ústavy a s čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nie však súlad s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4 či čl. 17 ods. 1 ústavy ani súlad s čl. 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie, pretože ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia sp. zn. PL. ÚS 106/2011 – nerešpektovanie požiadavky primeranosti tým, že právna úprava neumožňuje dostatočnú individualizáciu trestu súdom, už v súčasnosti aj väčšina pléna považuje za nesúladné minimálne s čl. 1 ods. 1 ústavy.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	Ústavný súd: PL. ÚS 1/04

Spracovala: JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.